

Papp Izabella

„SZÍVVEL FESTEK, ÉS EZ OLYKOR MEGÉRINT
MÁS SZÍVEKET IS”¹

Beszélgetés Szécsi Valéria festőművésszel

A könyveknek megvan a maguk sorsa – tartja a régi mondás. Igaz lehet ez a képekre is. Egy festmény megható története nyomán kértem meg a beszélgetésre Szécsi Valéria jászboldogházi származású festőművészt. Régóta ismerjük egymást, több kiállítását láttam, de most kicsit bepillantottam abba a különleges világba, amely egyaránt jelent sok örömet, sok szenvedést, vívódásokat, kételkedést és bizonyosságot – egy művész világába.

– *Ez év májusában Gyökereink címmel kiállítás nyílt Jászboldogházán, ahol három munkád szerepelt. A budapesti kitelepítés 65. évfordulójára rendezett ünnepségen a meghívottak is megtekintették a kiállítást. Az egyik egykori kitelepített, Kultsár Szabolcs felesége csak állt a Gyökerek című festményed előtt, mozdulni sem tudott, láthatóan magával ragadta a látvány. Többször elmondta, neki szüksége van erre a festményre, mindenképpen szeretné megvásárolni. Kérlek, folytatás innen a történetet.*

– Zsuzsa felkeresett Szegeden a személyes találkozás miatt is. Előtte megnézte a velem készült videót az interneten,² és azzal kezdte, hogy ő éppen úgy volt ezzel a festménnyel, mint én a Mesterem³ festményével: földbe gyökerezett a lába – stílszerűen, hiszen a kép egy fa részletét ábrázolja –, és nem tudott szabadulni tőle. Amikor átadtam neki a festményt, magához ölelte, szorította, mint egy édes gyermeket, és potyogott a könnye.

– *Nem ez volt az első eset, hogy sírásra készítetted valakit az alkotásod.*

– Emlékeimben kutatva, három embert már biztosan megríkáttam a képpemmel. Az első édesanyám volt, akit megajándékoztam egy templombelsőt ábrázoló szénrajzzal. Az ő kérésére szerepelt ez a kép a boldogházi kiállításon. A második Mizsei Péterné Ottika reakciója volt. Olyan képet szerettem volna festeni, ami megnyugvást jelent, ha ránéz. A színek közül a lila a legerősebb lelki támasz – ilyen érzékeny hatású lett a kép. Amikor meglátta, eleredtek a könnyei.

– *Különleges visszajelzések ezek a művészet hatalmáról, nagy megerősítést jelenthetnek. De hogyan kezdődött, mikor kerültél kapcsolatba a rajzzal, festéssel?*

¹ Az interjú rövid változata megjelent: Az alkotás öröme. Boldogházi Hírek. 2016. 17. évfolyam 4. sz. 19-21.

² Youtube – Szécsi Valéria festőművész portréfilmje. Készítette: Forró Anita és Szalóki Szabolcs

³ Kokas Ignác festőművész

– Kicsi koromtól ivódhatott belém, mert alkotó, kreatív család vett körül. Eleinte anyukám és Magdika nagynéném⁴ rajzait igyekeztem lemásolni több-kevesebb sikerrel, Laci nagybátyám grafikáit pedig irigykedve nézegettem. Később az iskolában „felfedeztek”, naplőfelelős voltam, és a faliújságot is én készítettem. A nagyapám példája pedig azért volt fontos nekem, mert valahányszor meglátogattam, mindig könyv volt a kezében. Innen adódhatott a könyvek szeretete, és talán az is, hogy a nyomdász mesterséget választottam. A nyomdászat nagyon kreatív munka volt, érdekes és különleges világot tárt elém. Később kirakatrendező-dekoratőr szakot végeztem Debrecenben, ami rengeteg inspirációt adott az alkotás öröméhez. 1989-ben mutatkoztam be először rézforgács kollázsaimmal Szolnokon, a Technika Házában. Később már nagyméretű grafikákat készítettem, melyekkel 1992-ben szerepeltem a Megyei Művelődési Központ kiállításán, amit Körmendi Lajos író, a Jászoknáság főszerkesztője „*Vonalgubancok*” címen nyitott meg. Ebben az időben a grafikáim nagy részét szakrális témájú munkák jellemezték; szívesen rajzoltam templombelsőket, szentélyeket, és várromokat. Amikor a Szegedi Főiskola rajz szakára jelentkeztem már egészen megváltozott a festézetem. Sokféle elvet, technikát elsajátítottam, így vált tudatossá ezek használata a képeimen. Grafikáimmal, festményeimmel díjakat nyertem, és a tanszék külföldi kiállításain is szerepeltek a munkáim. 2005-ben felvettek a Magyar Alkotóművészek Egyesületébe.

– *Egyedi, sajátos a látásmódod, stílusod, kedveled az absztrakciót, s ehhez csodálatos színeket és formákat használsz képeiden, melyekből kivételes harmónia árad.*

– Legtöbbször a természet bővületéből merítek ihletet. Lenézek a földre, az ott rejlő kincsekre, és ha a látott részletet lefestem, az maga az absztrakció. Általában nem a nagy egészet nézem, számomra a kicsi, nüansznyi dolgokban rejlik a lényeg. Ebből a jelenségből készült a *Mikrovilág* sorozatom. Egy-egy fragmentumot kiemelek, és ebbe a kis részletbe viszem az érzelmeket, vágyakat, amitől élővé válik a kép. Nagyon sokat jelent számomra a víz, a Tisza, a tenger, ami maga az erő, a szabadság. „*Hálaköves*” sorozatomnál is a részleteket próbáltam megragadni, a hullámok játékát, a kavicsok dinamikáját, melyek a képen értékes anyaggá változnak át. Közülük egyet kiragadok, transzponálok – ez lesz a kompozíció lényege, lüktetése. A harmónia nagyon fontos számomra, erre törekszem a munkáimban és az életemben egyaránt.

– *Művészi pályád kezdetétől nagyon sokféle technikával dolgozol. Egy régi interjúban olvastam, hogy azért nem szerepeltek korai műveid egy kiállításon, mert nem tudták kategóriába sorolni.⁵*

– Kísérletező alkotó vagyok, néha az éppen aktuális élethelyzet, lelkiállapot visz el az anyaghoz, néha az anyag kínálja fel magát az alkalomhoz. Általában hagyom, hogy az érzéseim döntsenek. Így született az említett *köves sorozat*, akkor az nyugtatott meg. Aztán kitaláltam magamnak egy különleges technikát: nem ecsettel, hanem cipőkefével festettem, ami egészen érdekes „színezéskés” faktúrát eredményezett. Később megszülettek azok a munkák, melyeken az akril festéket olyan finoman viszem föl a vászonra, hogy akvarellfestményeknek tűnnek.

4 Bajor Magdolna festőművész

5 Minden érdekel, ami csillog, ami fénylik. Interjú Forró Valériával. In: Torkolat c. folyóirat. 8. szám, 1991. február

Áramlatok, sodródások

részport szórok a festékre, érdes felület keletkezik, így visszatérek az eredőhöz. Nyáron, a felvidéki művésztelepen is sikere volt annak a mohás fatörzsrészletnek, amihez boldogházi fűrészport használtam ...

– *A természetén kívül fontos szerepe van munkáidban a vallásnak.*

– Szívesen foglalkozom szakrális témával, grafikáim nagy része ilyen jellegű. Nagy szükségem van erre, hiszen fontos kapaszkodó számomra a hit. A hely szelleme, a *Szentély* önmagában lenyűgöz, megrendít, és belső békére készítet. „Színek Szentélye” sorozatomat katedrál ablakok ihlették. A gyertyás festmények pedig akkor születtek, amikor valakit elveszítettem: az ecsetemmel gyűjtöttem meg az emlékezés gyertyáit.

– *Meg lehet fogalmazni, hogyan születnek a képeid, hogyan születik az alkotás?*

– Én általában sokáig érlelem a képeket. Amikor a tartalom megszületik, és látom, mit akarok csinálni, fejben készítek vázlatot, és azt igyekszem megvalósítani. A technika szinte magától jön ehhez, de van, amikor nem úgy sikerül, ahogy elgondoltam, és az maga a gyötördés. Az alkotás során egy másik dimenzióba kerülök, mondhatnám egy transzcendens állapotba, amikor már minden megszűnik körülöttem, és az ecset szinte magától dolgozik – ám ez nagy tanulás, és sok munka. Felszabadító élmény, ha a bennem lévő érzelmeket ki tudom festeni magamból.

Magamban „csíkos képeknek” neveztem őket, és nagyon örülök, hogy rátaláltam erre a technikára, ami valóban elvitt egy mikrovilágba. A külső szemlélő talán csak színes csíkokat lát a képeken, nekem viszont rengeteget jelentenek: nagyon sok vívódás és sok öröm is van ezekben a lágy barázdákban. Most pedig beleszerettem a fatörzsek, fakérgék végeláthatatlan erdejébe. Fanatikusan keresem, figyelem, analízálom a fák kérgeit, ami megállásra kényszerít lépten-nyomon. Aztán a téma már hozza magával a technikai megoldást. A fához nem illik a lágy vizes technika, de ha fű-

Szentély

Egyszer megkérdeztem Kokas Mestert, honnan tudom, hogy egy kép készen van. „*Majd a szív megmutatja*” – mondta. Szívvel festek, és ez olykor megérint más szíveket is.

– *A kortárs képzőművészet kiemelkedő alakját, Kokas Ignácot tarthatod Mesterednek. ⁶ Nálad az ő festménye váltott ki hasonló hatást, mint a te képed a boldogházi kiállításon. Hogyan történt?*

– Budapesten rendszeresen megnéztem a kortárs művészek kiállítását. Egyik alkalommal a Csontváry Teremben nézelődtem, ahol 60 mű lehetett, és egyszer csak megérkeztem a Képhez. Mozdulni sem tudtam, annyira magával ragadott a látvány. Kokas Ignác festette, *Ég és föld között* volt a címe, s ahogy néztem a képet, úgy éreztem, belépek az ő világába. Életem különleges élménye, hogy később valóságosan is beengedett a világába. Szolnokon találkoztam vele először, a Megyei Művelődési Központ galériáján. Ekkor már mindent tudtam róla: felkutatam a festményeit, elolvastam minden írást, amit találtam.

A személyes találkozás megrendítő volt: félelem, izgalom és óriási tisztelet volt bennem a Mester iránt. Aztán megérkezett egy vékonyka, mosolygós ember, közvetlen, szerény és végtelenül nagy tudású. Leültünk a földre a Kokas festmények közé, nem törődve semmivel, és a Mester mesélt magáról, a képek születéséről, az életéről. Személyiségének utánozhatatlan varázsa éppen olyan elemetáris erővel hatott rám, mint a művei. Később meghívott a budai műtermébe, ahol láthattam munka közben, és áhítattal hallgattam tanításait. Nagyon szeretem a képeit, a képek hatalmas meséit, melyek az értő szem számára olyan sokat mondanak. Nem volt kérdés, hogy a szakdolgozatomat Kokas Ignácról írom. Elküldtem neki, aztán ott volt egy köszönőlevél a postaládámban: „*Tartalmas írás, megőrzöm gondosan, hogy az utódok is olvassák*”. Mindazt a magasztos élményt, látványt és útmutatást, amit összegyűjtöttem a látogatások alkalmával leírtam, és átadtam a Mester özvegyének, Kósa Juditnak.

Kokas Ignáccal a Mester budai műtermében 2001-ben

– *Őszinte rajongással beszélsz róla, érezhető, milyen sokat jelent számodra ez az ismeretség, barátság.*

– Olyan útravalót tett a tarisznyámba, amit imádságként veszek elő bizonyos élethelyzetemben, és szinte felkiáltójelként van bennem minden mondata. Bár már nincs közöttünk, de

⁶ Kokas Ignác (Vál, 1926. március 4 – Vál, 2009. november 11.) Kossuth-díjas magyar festő, 1973-1983 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola tanára. 1992-től haláláig a Magyar Művészeti Akadémia tagja.

ma is beszél hozzám, ha nehéz helyzetbe kerülök. Hallom, amint mondja: „*Soha nem szabad kétségbeesni, mert az megbénítja az ecsetet. Nem kell könnyező Krisztusokat festeni, mert egy ecsetvonással is meg lehet rikatni az embereket.*” Megfogadtam, és megtapasztaltam, hogy így van. Zsuzsa például a festményemben egy angyalt látott meg, amint kilép a fa kérgei mögül. S ha arra gondolok, mi az üzenete egy alkotásnak, azt hiszem éppen ez. Ha találkozik a festő gondolata a nézőével, ha előcsal belőle valami számára fontosat: múltat, jelent – talán ezért van értelme ennek a mesterségnek.

– *Számos kiállításon szerepelnek a munkáid, Szolnokon magam is több alkalommal láthattam a képeid, és tapasztaltam, milyen nagy elismeréssel fogadta a szakma és a közönség egyaránt.*

– Érdekes dolog a kiállítás, számomra ez a legnehezebb része az alkotásnak – amikor ki kell állni az emberek elé, hiszen a képek rólam árulkodnak, „meséjük van”, mindent láttatnak. Jobban szeretem a csoportos kiállításokat, mert ilyenkor találkozom a kollégák alkotásaival is, ami inspiráló együttlét, és nem én vagyok a főszereplő... Mint mondtam, lassan dolgozom, és sosem a mennyiségre törekszem. Kokas Ignác gondolatát idézve: „*Nem kell ötven kép, elég tíz is, de az lüktessen, éljen a falon, figyeljenek rá az emberek.*” Örömmel tölt el, ha ezt a célt valóban elérem.

– *Ezen a nyáron a szlovákiai Tornán voltál egy nemzetközi művésztelepen. Milyen hatások értek ott?*

– Ez a meghívás egy tíz évvel ezelőtti kapcsolatból alakult. Amikor befejeztem a főiskolát a tanszékvezetőm, Aranyi Sándor ajánlott a POSZT (Pécsi Országos Színházi Találkozó) *Nemzetközi festők versenyére*. Magyarországról Szolnokot képviseltem. A Pécsi Galériában a nagyközönség előtt másfél méteres vászonképet kellett festeni, amelynek témája a színház volt. Nagy kihívás volt a feladat, és mellé különleges emberekkel találkozhattam. Ott ismertem meg a kassai művészházaspárt: Fecsó Szilárdot és Yvettet. Ők hívtak meg az idén a felvidéki alkotóházukba. Elmondhatom, hogy óriási élményt jelentett – mondhatni sok(k) hatás ért ott. A falu nagyon szegény, ugyanakkor csodálatos műemlékeik vannak – sajnos pusztulóban. Elsősorban határon túli művészeket hívtak meg a Vajdaságból, Erdélyből, Felvidékről, akikkel fantasztikus barátságok kötődtek. Ebben a kis faluban egy másik világba csöppentünk, az idő visszapörgött száz évvel. S a szegénység mellett úgy érzem, gazdagabb lettem: szakmai, emberi kapcsolatokkal. És tudom, ennek folytatása lesz. Az ott készült alkotásokat kiállítják majd a környező országokban. Nagy megerősítés volt számomra, hogy jó úton járok.

– *Évekig Ausztriában éltél, de nemrég elhatároztad, hogy hazatérsz. Mit jelent számodra hazajönni, mit jelent a szülőfalu?*

– Igen, minél távolabbra kerülök, annál inkább felerősödik, mit jelent itthon lenni. Most értem csak igazán Petőfi gyönyörű sorait: „*Lenn az alföld tengersík vidékin, Ott vagyok honn, ott az én világom*” – amit anno tananyagként bemagoltam, most teljes szívvel tudom a magaménak. Taposom az utakat itt-ott, de ez az ismerős hely nekem. Az alkotás szabadságot is jelent, és amikor eldöntöttem, hogy hazatérek, ehhez a szabadsághoz társult, hogy valóban *itt honn* vagyok. Amikor a szülőfalumba megérkezem, hangosan ki kell mondanom: óh de gyönyörű! Ilyenkor egyszerre szeretném csodálni, és hazaérni a szülői házba. Megnyugvást jelent, hogy itt minden olyan csendes és annyira szép. Számomra a végeleáthatatlan pusztaság erőt,

kapaszkodót jelent – a gyökereimet és az édesanyámat. Vele egészen különleges a kapcsolatunk. Mondataival mindig a jó útra próbál terelni. Derűs a természete, és elképzelhetetlenül sok energiájából mindig jut másoknak is. Amikor mondogatom: „Anyukám, haza akarok menni”, ő erre csak annyit mond: „Hát gyere, ismered a járást.”

Megtanított arra, hogy van egy dolog a világon, amiből bármennyit adsz, soha nem fogy el, de te gazdagabb maradsz általa – ez a szeretet. Ebből igazán sokat kapok itthon, és igyekszem adni is, hiszen nem kerül semmibe.

– *Szegeden élsz, ahová nagyon erős szálak fűznek. Itt végezted a főiskolát, és itt indult a művészi karriered.*

– Úgy érzem, most ott a helyem, és bár vannak lehetőségek a művészi pályán is, de a legfontosabb a lányom. Anita olyan sok élményt adott életem során, és most ő a nagy Várakozás. Várom a csodát, várom az unokám megszületését novemberben. Szeretném majd neki is átadni a kreatív dolgokat. Ez a várakozás, ami leginkább itthon marasztal.

A lányomhoz való kapcsolatból is született egy érdekes kép a 90-es években. *Fohász* volt a címe. Egy stilizált női alakot festettem meg háttal, mellette egy kisbabával. Aztán hagytam pihenni a képet, és amikor újra elővettem, az maga volt a döbbenet! A figura hátából Jézus arca nézett vissza rám – tovább dolgozott az ecset...

– *Egy ilyen mondat után – és látva szemedben a könnyet – nem könnyű megszólalni. Mégis megkérdem: milyen művészi terveid vannak, mit szeretnél megvalósítani?*

– Számomra most az a legfontosabb, hogy érzem, jó helyen vagyok. Nincs konkrét tervem az alkotás terén. Most csak hagyom, hogy jöjjenek a lehetőségek, és valóban jönnek is. Keresnek, hívnak, nem kell semmit sem tennem ezért. Haza kellett jönnöm, hogy rám találjanak – és hogy visszataláljak.

– *Kedves Vali, szeretettel gratulálok eddigi sikereidhez, és kívánom, hogy szívvel festett képeid érintsék meg még nagyon sokak szívét. És tudnod kell, hogy szülőfalud mindig szeretettel hazavár – te pedig ismered a járást...*

Melléklet

„Élvezze a festést, mert ennél nincs csodásabb mesterség.”

Kokas Ignác levele Szécsi Valériának a róla készült szakdolgozatról

Kedves Valéria!

Megkaptam a szakdolgozatát. Köszönöm. Bár én beteg voltam, kíváncsian bontottam ki a csomagot. Örömöm tellett az olvasásban. Tartalmas írás. Megőrzöm gondosan, hogy az utódok is olvassák.

Én mostanában sokat betegeskedem. Remélem, maga szépen dolgozik, mégpedig örömmel. Legyen mindig bátor a festésben, és higgyen abban, amit csinál. Élvezze a festést, mert ennél nincs csodásabb mesterség.

Még egyszer köszönöm ezt a tartalmas ajándékot. Minden szépet és jót kívánok, és köszöntöm szeretettel.

Bp. 2006. I. 27. Kokas mester

Felvidéki fakéreg - boldogházi mohával

Meditáció

*Szécsi Valéria festőművész**Tanulmányok*

- 2001–2005 Szegedi Tudományegyetem, Rajz-művészettörténeti Tanszék
 2004–2005 Rajz-művészettörténeti Tanszék (festő szakirány)

Egyéni kiállítások

- 1990 Technika és Tudomány Háza, Szolnok
 Községháza díszterem, Jászboldogháza
 1992 Városi Művelődési Központ- galéria, Szolnok
 1994 Papi Lajos Múzeum, Kisújszállás
 1996 Művelődési Ház, Tószeg
 1997 Városi Művelődési Központ, Szolnok
 1999 Kézműves Kamara, Reutlingen, Németország
 Handwerkerhaus, Lipcse, Németország
 2000 MÉH RT Galéria, Szeged
 Alsóvárosi Művelődési Ház, Szeged
 2001 Tessedik Sámuel Múzeum, Szarvas
 Szlovák Községi Ház, Békéscsaba
 2006 Művelődési Központ - Pincegaléria, Törökszentmiklós
 2007 Jókai Művelődési Központ, Budaörs
 2010 Versegly Ferenc Könyvtár, Szolnok
 2013 Schladming, Ausztria

Csoportos kiállítások

- 1991 Megyei Művelődési Központ, Szolnok
 1992 Szolnoki Galéria, Szolnok
 1993 Nagybányai Galéria, Románia
 VII. Országos Képzőművészeti Triennálé, Szolnok
 1994 Ifjúsági Művelődési Ház, Kisújszállás
 Városi Művelődési Központ, Szolnok
 1996 Margitszigeti Európa Ház, Budapest
 1997 Kongresszusi Központ, Budapest
 2000 Újpesti Galéria, Budapest
 2005 Országos OTDK- kiállítás, Rajz-Művészettörténeti Tanszék, Szeged
 Duna Galéria, MAOE - kiállítás, Budapest
 2006 Volksbank Galéria (pályázat), Szeged
 Szolnoki Művésztelep, Szolnok
 Pécsi Galéria „Festők Versenye” (nemzetközi)
 Újvidéki Egyetem, Művészeti Kar, (Szerbia)
 2007 34. Nyári Tárlat, Olasz Intézet, Szeged
 2010 EDF Galéria, Szeged
 2014 MAOE Labirintus kiállítás, MűvészetMalom, Szentendre
 2015 MAOE Harmónia kiállítás, MűvészetMalom, Szentendre
 2016 Kortárs Nemzetközi Művésztelep kiállítása, Szlovákia
 SZAB Székház, Szegedi Festők kiállítása, Szeged
 Községháza díszterem, Jászboldogháza